Прем’єр-міністру України
Шмигалю Д. А.
prshmygal@kmu.gov.ua

Копія:

Віце-прем’єр-міністру з відновлення України
Міністру розвитку громад, територій
та інфраструктури України
Кубракову О.М.

Міністру захисту довкілля та
природних ресурсів України
Стрільцю Р.О.

Міністру енергетики України
Галущенку Г.В.

Міністру аграрної політики
та продовольства України
Сольському М.Т.

В.о. Міністра культури
та інформаційної політики України
Карандєєву Р.В.

Заява громадських організацій щодо схвалення урядом експериментального проєкту з відбудови Каховської ГЕС

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Підрив греблі Каховської ГЕС російськими окупантами 6 червня 2023 року є однією із найбільших техногенних та екологічних катастроф в Україні з часів аварії на Чорнобильській АЕС.

Наслідки цього екологічного злочину і досі досліджуються та уточнюються. У довгостроковій перспективі найбільш очевидним і масштабним серед них є фактично повне зникнення Каховського водосховища із оголенням понад 80 % площі його колишнього дна, і повернення Дніпра до свого природного русла.
Зважаючи на це, наразі в експертних колах розглядаються різні варіанти можливого відновлення інфраструктури та екосистем в умовах незворотних змін, викликаних знищенням Каховської ГЕС.

Ці варіанти умовно базуються на наступних підходах:

- **Відмова від відбудови Каховської ГЕС і водосховища та відновлення важливої в екологічному та історичному аспектах екосистеми Великого Лугу у найбільш наближеному до історичного вигляду**. При цьому, питання водопостачання вирішується через перенесення водозаборів до русла Дніпра, скорочення водоспоживання,

перехід на ресурсозберігаючі технології у аграрному секторі і металургії. Одночасно відбувається відмова від балансування енергосистеми потужностями Каховської ГЕС шляхом заміщення альтернативними варіантами генерації та накопичення енергії, а судноплавство відновлюється через покращення навігаційних характеристик русла Дніпра.

- **Відновлення водосховища в попередніх розмірах та відбудова Каховської ГЕС** (скоріш за все, в осучасненому варіанті), а також супутньої інфраструктури (водозабори і канали). Цей варіант активно просувається Укргідроенерго. Варто звернути увагу, що раніше, відповідно до повідомлення, зробленого одразу після підриву, Укргідроенерго дало оцінку, що "Каховська ГЕС повністю зруйнована і відновленню не підлягає.".
- **Інші варіанти (різної ступені реалістичності).** Наприклад, у вигляді відновлення ГЕС зі значно меншим водосховищем (зокрема, шляхом обдамбування русла річки і підйому рівня води лише в його межах) та перебудовою гідротехнічних споруд.

Зараз Україна опинилась в ситуації, коли Каховського водосховища де-факто більше не існує, і можна обрати варіант майбутнього для його колишньої акваторії та всього регіону з урахуванням всебічної оцінки екосистемних послуг. Подальші ж дії мають засновуватись на принципах сталого розвитку, Європейського Зеленого Курсу (ЄЗК) і враховувати соціальну, екологічну та економічну складову. Нагадаємо, що свого часу створення Каховського водосховища створило значну кількість проблем для мешканців регіону, зокрема стосовно логістики, судноплавства, абразії берегів тощо. Наразі важливо, обрати найкращі міжнародні практики та залучити досвід країн ЄС, адже згідно зі Стратегією ЄС із біорозмаїття, вони зобов'язалися до 2030 року відновити природність течії 25000 км річок на своїй території.

На жаль, ухвалення рішення з боку Кабінету Міністрів України відбулось без громадського обговорення, без врахування думки науковців, фахівців різних галузей. 18 липня Кабінет Міністрів України схвалив постанову "Про реалізацію експериментального проекту "Будівництво Каховського гідровузла на р. Дніпро. Відбудова після руйнування Каховської ГЕС та забезпечення сталої роботи Дніпровської ГЕС у період відбудови". Даною постановою визначені параметри та процедура реалізації експериментального проєкту з початку відбудови Каховської ГЕС. Проєкт розрахований на 2 роки. Більше того, у Порядку його реалізації, затвердженому постановою від 18.07.2023 № 730, йдеться, що реалізація проєкту буде здійснюватися без проведення оцінки впливу на довкілля. Такі рішення Уряду є порушенням міжнародних зобов'язань України, взятих в рамках Енергетичного співтовариства, Оргуської конвенції, та суперечить європейським підходам, зокрема закріпленим в Директиві 2011/92/ЄС, і ставлять під загрозу можливість залучення фінансування від міжнародних донорів на будь-яку діяльність стосовно відбудови і подальшого розвитку регіону, постраждалого від масштабної екологічної катастрофи. Понад це, такі поспішні та невиважені рішення можуть поставити Україну перед загрозою повторення такої катастрофи у майбутньому.

Зважаючи на це, громадські організації **закликають уряд переглянути своє передчасне рішення щодо відбудови Каховської ГЕС і провести всебічний аналіз наслідків та подальших можливостей, а також належні консультації з усіма зацікавленими сторонами.** Задля вибору шляхів подальшого розвитку

регіону необхідне стратегічне та просторове планування включно з проведенням стратегічної екологічної оцінки (СЕО), з пропозиціями щодо різних альтернативних варіантів, у тому числі із урахуванням принципів сталого розвитку та ЄЗК, що є можливими до реалізації в нинішніх екологічних та соціально-економічних умовах.

З повагою,

Громадська коаліція “Каховська платформа”:
ГО “Центр екологічних ініціатив “Екодія”
ГО “Дунайсько-Карпатська Програма”
ГО “Бюро екологічних розслідувань”
МБО “Екологія - Право - Людина”
МБО ІЦ “Зелене досьє”
ГО Зелений лист
ГО “Вольтерра”
ГО “Деснянські Зорі”
ГС “Всесвітній фонд природи Україна”, WWF-Україна
ГО “Десяте квітня”
Чорноморське відділення Української Екологічної Академії наук
ГО “Екоклуб”
ГО “SaveDnipro”
ГО "Екопарк Осокорки"
ГО “Суспільний проєкт “Еколтава”
ГО "Нуль відходів Львів"